

Nov papežev korak za mir

Navzlic nepomirljivemu stališču vojskujočih se taborov, naj bi sv. oče pripravljajl novo mirovno akcijo s posredovanjem Roosevelta in Italije

Belgrad, 14. marca. m. »Politika« prinaša od svojega dopisnika iz Rima poročilo, v katerem pravi, da sv. oče Pij XII. spet skuša preučiti možnosti, kako bi se obnovil mir.

Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je sv. oče Pij XII. na lastno pobudo začel po svojih odposlancih poizvedovati, na kakšen odmev bi pri vojskujočih se državah naletel njegov morebitni poskus za ustavitev sovražnosti. V zvezi s tem je v začetku tega meseca sv. oče poklical na izredni sestanek 14 cerkvenih visokih dostojanstvenikov, da bi slišal njihovo mnenje o načrtu, po katerem naj bi se še enkrat preučile možnosti za novo mirovno pobudo. Od 14 dostojanstvenikov jih je devet izrazilo mnenje, da bi takšna akcija doživela neuspeh, ker sta vojskujoča se tabora v takšnem polo-

žaju, da je izključena možnost, da bi kateri koli od njiju sprejel kako mirovno pobudo.

Sv. oče pa vendar ni opustil svojega načrta. Pravijo, da je pred tremi dnevi sprejel apostolskega nuncija na italijanskem dvoru — msgr. Borgonzinija, kateremu je pojasnil svoje zamisle. Sporočil mu je tudi stališče nasprotnih krogov ter mu končno naročil, naj o njegovih zamislih obvesti italijansko vlado, ta pa nemiško, da bi se videlo, na kakšen odmev bi naletela namera sv. očeta pri državah osi. Poleg tega je sv. oče poslal brzogovorna navodila nunciju v Washingtonu, msgr. Cigoganiju, ki naj v papeževem imenu obvesti Roosevelta o vsem tem, ter ga vpraša, če bi prevzel vlogo posredovalca za mir z Anglijo, če bi bila njegova zamisel dobro sprejeta pri Nemčiji in Italiji.

Prav takšna navodila je dobil tudi apostolski nuncij v Tokiju, msgr. Marella, ki naj o tem obvesti japonsko vlado ter potem poroča, na kakšen sprejem bo ta papeževa želja naletela na japonskih odločujočih mestih. Poleg tega je sv. oče po nunciju izrazil zadovoljstvo nad uspehom japonskega posredovanja v sporu med Siamom in Indokino.

Cepprav sv. oče najbrž še ni mogel dobiti odgovorov od svojih nuncijev, vendar se iz mnogih znamenj da sklepati, da je imelo tistih devet kardinalov, ki so papežu povedali mnenje, da nobena vojskujoča se država v tem trenutku ne bi privolila v mir, najbrž prav. Po drugi strani pa ta zamisel sv. očeta vsekakor ni brez pomena kljub vsemu odločnemu poudarjanju obeh vojskujočih se taborov, da ne privolita na sklenitev miru.

Vesti 14. marca

Letalo, polno bomb, je bilo zadeto neke pri predsončnih napadih na zahodu. Ko je padlo na tla, so vse bombe — več ton — eksplodirale ter raztrgale na drobne kosce letalo in posadko.

Kdor misli, da bi Jugoslavija samo za trenutek mogla privoliti v kake zahteve, ki niso v skladu z njeno častjo in njenim pojmovanjem neodvisnosti, ta ne pozna ne jugoslovanskega ljudstva in ne jugoslovanskih vojaških poveljnikov, ki so povečini že v svetovni vojni dokazali, kako pojmujejo vojaško in narodno čast države, sodi francoski dnevnik »Paris Soir«.

V Alžaciji je bila uvedena nemška marka kot edino plačilno sredstvo, poroča DNB.

Egipt je prostovoljno stopil ob stran Angležev. Mi popolnoma zaupamo, da bodo Angleži prišli iz te vojne kot zmagovalci. Egipt je izpolnil vse obveznosti iz pogodbe z Anglijo, kateri bo Egipt pomagal s pridelitki, Anglija pa mu bo pošiljala pomorska prevozna sredstva, je izjavil predsednik vlade Sidi paša Reuterjevemu dopisniku o razgovorih, ki jih je imel z zunanjim ministrom Edenom.

V Libiji in Afriki niso zmagali angleški generali in angleški vojniki, temveč težki 50 do 70 tonski tanki, piše »Popolo d' Italia«. Vojaška sposobnost italijanskega poveljstva je znala angleške čezmerne sile potegniti v nevarno past, sodi »Giornale d' Italia«.

Zakon, ki določa odstopitev lastnih vojnih potrebščin tuji državi, ni nevtralen, temveč izrazito napaden. Roosevelt in njegova vlada zahtevata zase pravico, da odločata povsod na zemlji. Narodi pa, ki nečjejo priti v odvisnost od nikogar, so se združili v trojno zvezo ter preučevali vse možnosti in nevarnosti, ki bi se rodile iz ameriške pomoči za Anglijo, piše glaslo nemškega zunanjega ministrstva »Diplomatisch-Politische Korrespondenz«.

Ob drugi obletnici slovaške republike je bila večeraj v Belgradu slovesna služba božja, katere se je med drugimi udeležil tudi slovaški poslanik Cieker z osebjem in številnimi zastopniki Slovakov.

»Zmaga je naša, ker se Nemčija bori za pravico, ker je nemški narod najmočnejši in najhrabrejši, najbolj pripravljen in ker ima najboljšo vodstvo. Nemška vojska je pripravljena za odločilni boj z zadnjim sovražnikom, z Anglijo. Vsemu svetu je že jasno, kako se bo ta boj končal, to se pravi, da se mora nedvomno končati samo z nemško zmago, je govoril pri večerajšnjih slovesnostih na Dunaju nemški propagandni minister dr. Göbbels.

Zdi se, da so možnosti za ustavitev grškega brezupnega boja z Italijo in Nemčijo. Ni izključeno, da bi se v grški Traciji sestavila nova vlada pod vodstvom tamošnjega guvernerja Koziasa. Ta vlada naj bi ugodila italijanskim in nemškim zahtevam, piše vodilni madžarski dnevnik »Pester Lloyd«.

Razdejanja, ki so jih zadnje dni povzročila nemška letala po angleških mestih, so hujša od razdejanja v Coventryju. Bombardiranje ladjedelnic v Liverpoolu pa je strašen nemški odgovor na angleške načrte za ojačenje pomorskega brodograja, piše »Popolo di Romae«.

Obe vojskujoci se stranki želita dobiti irsko ozemlje, da bi si izboljšali vojaški položaj. Zato nevarnost za Irsko vedno bolj narašča. Irsko je v vedno večji vojni nevarnosti, je govoril večeraj predsednik vlade de Valera.

Italija in Nemčija sta navzlic sprejetju ameriškega zakona prepričani o svoji končni zmagi, ker vesta, da je ameriška pomoč samo utvara, sodi agencija Stefani.

Japonskega zunanjega ministra Macuoka, ki je kristjan, po najbrž sprejel tudi sv. oče Pij XII., napoveduje »Japan Times«.

Ameriško vojno ministrstvo uradno sporoča, da bodo te dni odposlali v Anglijo 30 najmodernejših bojnih čolnov, takojmenovanih »komarjev« za boj proti podmornicam.

Kanceler Hitler je brzogovorno čestital predsedniku Slovaške dr. Tisu ob današnjem narodnem prazniku.

Vojaški poveljnik Carigrada je za dva dni prepovedal izhajanje osmim listom, ki so objavljali vznemirljiva poročila o atentatu na angleškega poslanika Rendela, poroča anatolska agencija.

Bolgarska in madžarska sodba:

Po jugoslovansko-nemških posvetih - končna ustalitev razmer na Balkanu

Sofija, 14. marca. m. Bolgarsko časopisje posveča veliko pozornost položaju na Balkanu ter soglasno izraža upanje, da bo ta del Evrope ostal izven vojne. Sofijski politični krogi so prepričani, da bodo že v prihodnjih dneh rešena tudi ostala vprašanja, ki zanimajo Balkan ter Nemčijo in Italijo. Sodiijo tudi, da bo prišlo do sporazuma med Nemčijo in Grčijo ter bi se tako končala vojna med Italijo in Grčijo. Glede Turčije, pravijo, da je predsednik turške republike Ismet Ineni že poslal odgovor nemškemu kancelerju Hitlerju na njegovo spomenico. V bolgarski prestolnici izrazi ugibanje o vsebini tega odgovora.

Bolgarsko časopisje istočasno posveča tudi daljše članke in poročila Jugoslaviji in jugoslovansko-nemškim odnosom. »Slovo« povdarja, da bo Jugoslavija že prihodnje dni pojasnila svoje odnose do Nemčije, ter je zato treba pričakovati ugodnega razvoja dogodkov za obe državi.

Budimpešta, 14. marca. m. Glede jugovzhodne Evrope v madžarskih političnih krogih pravijo, da po končanih jugoslovansko-nemških razgovorih ne bo nobene ovire več za nadaljnjo okrepitev mira v tem delu Evrope. Po tem političnem in diplomatskem zavarovanju miru bo nadaljne sodelovanje narodov v jugovzhodni Evropi še pomembnejše in plodnejše.

Stotine nemških letal zažigajo in rušijo angleška pristanišča

Berlin, 14. marca. DNB Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoci: Preteklo noč od 11. na 12. marec, je ob mesečini več sto nemških bojnih letal izvedlo napad na pristaniške naprave v Liverpoolu in Birkenheadu. Napad je bil zelo uspešen. Razrušenih je bilo dosti poslopij v pristanišču, tovarnam pa je bila povzročena velika škoda. Več ladij, ki so bile v pristanišču, je bilo zažganih. Razen tega napada so nemška letala izvedla močne napade tudi na razne vojaške cilje in industrijske naprave na Škotskem in v Južni Angliji. Več nemških letal je podnevi izvedlo napade na neko letališče v Južni Angliji. Porušenih je bilo več hangarjev. V bližini angleške jugovzhodne obale je nemški bojni čoln potopil en britanski rušilec.

Preteklo noč so britanska letala napadla mesta v severni Nemčiji in nemško prestolnico. Vrženih je bilo mnogo zažgalnih in močno eksplozivnih bomb. Razen stanovanjskih hiš je bilo porušenih več cerkva in bolnišnic. Škoda na industrijskih napravah je neznatna. Ubityh je bilo več civilistov, še več pa ranjenih. Uničenih je bilo 13 sovražnih letal. Šest nemških letal je izginilo.

139. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grki odbijajo hude dnevne in nočne napade na osrednjem bojišču

Nekje v Italiji, 14. marca. Stefani. Italijansko vojno poročilo št. 279. pravi:

Grško bojišče: Sovražnik je ponovil napade v dolini Vojuse, toda bil je odbit in je imel hude izgube. Naše letalstvo je bombardiralo eno izmed pomembnih sovražnikovih pomorskih oporišč.

Atene, 14. marca. o. Atenska agencija: Z bojišča poročajo o močnih italijanskih napadih z novimi četami, katerim pomaga letalstvo. Grško protiletalsko topništvo je sestrelilo dve italijanski letali. Italijanske čete so začele zdaj z nočnimi napadi. Pet divizij je skušalo predsončnim po-

tisniti grške čete iz na novo zasedenih posojank na osrednjem bojišču. Na levem krilu bojišča je bil hud boj v višini 1600 metrov. Italijanske čete so bile prisiljene na umik. V isti noči so skušali Italijani prodreti na severu z novim napadom, ki se je začel po polnoči, in omajati nove grške posojanke, pa so bili tudi pri tem napadu odbiti. Tudi dalje na severu je nov val napada bil ustavljen. Grki so zajeli 540 italijanskih vojakov, med njimi 12 višjih častnikov.

Grški rušilec v Egejskem morju je potopil italijansko podmornico, ki je napadla konvoj, namenjen za Grčijo.

Hitlerjev govor ob triletnici avstrijske priključitve

Linz, 14. marca. DNB. Hitler je govoril v Linzu na slavnostnem zboru za tretjo obletnico priključitve Vzhodne krajine (Avstrije) Nemčiji. Med drugim je rekel, da se je z ustanovitvijo velike Nemčije končno razbila versajska mirovna pogodba in versajski red. Danes stojimo pred končanim delom. Kakor je prvo zedinjenje nemškega naroda leta 1870-71 doživelo nezadovoljstvo na ostalem svetu, tako se je tudi to drugo veliko zedinjenje moralo izvesti proti sovražstvu in zavisti, proti ljubosumnosti in pohlepnosti in obenem tudi proti počasnosti in lenosti drugih narodov in drugih držav. Boj, ki je bil takrat začel, se je končal s silnim zgodovinskim uspehom. Boj, ki ga danes bjeje Nemčija, se bo tudi končal z enakim uspehom.

Nemški narod je poln nepremagljive volje in neomajne odločnosti, da bo šel tako do zmagovitega konca. Za Hitlerjem stoji kakor en sam močan narodnosocialistična stranka, nosilka zmagoslavne politične volje nemškega naroda. Vstrie s tem gibanjem gre močna oborožena sila nove Nemčije, ki jo navdaja prav tako neizprosna volja kakor stranko. Svet se bo že prepričal o tem, kaj vse na

svetu je moči streti prej kakor oboroženo silo Nemčije. Za narodnosocialistično stranko in za vojsko se je pa strnil ves nemški narod.

Pred dobrim letom dni Churchill menda še ni bil na čistem glede trdnosti in zanesljivosti Nemcev v Avstriji. Anglija je v tem pogledu doživela prepričevalen nauk na Norveškem in v Franciji.

Hitler je govoril o boju nemškega naroda proti staremu svetu zlata in velekapitala, o razvoju Nemčije v socialno državo ter poveljeval velikansko delo nemškega naroda danes na vseh področjih. Podčrtaval je polet nemškega gospodarskega življenja in čedalje večji napredek nemške industrije ter stalno povečevanje nemške izdelave. Tudi Avstrija je po svojih močeh sodelovala in prispevala k splošnemu nemškemu poletu. Prišel bo čas končne zmage. Takrat bo Nemčija uresničila vse načrte do konca in še temeljiteje ko doslej, da bo velika Nemčija dobila vse bolj značaj resnične državne delovne enote, značaj države, ki v vsem predstavlja socialno ljudsko enoto. Vsem Nemcem je pred očmi zmerom samo eno: Velika Nemčija.

Preiskava o atentatu v Carigradu

London, 14. marca. o. Reuter: Bivši angleški poslanik v Sofiji je poslal uradno poročilo o carigradskem atentatu. Pravi, da sta bila med ročno prtljago poslaniškega osebja pomešana pred odhodom iz Sofije dva ročna kovčega, ki so ju najbrž prinesli v poslanstvo.

Iz turškega uradnega poročila o preiskavi je razvidno, da so bile v kovčegih bombe, položene v prtljago na postaji v Sofiji. V vlaku so uslužbenici tuja kovčega odprli, pa niso našli nič usmljivega. Ko je v hotelu prišlo do eksplozije v prvem kovčegu, je neki uradnik drugi kovčec nesel hitro iz poslopja ter ga vrغل v vodnjak in s tem preprečil še hujšo nesrečo. Preiskava je ugotovila, da so v kovčegih bile na videz nedolžne električne baterije, ki so v resnici bile bombe, napolnjene s trinitrotoluenom.

Dogodki na afriških bojiščih

Nekje v Italiji, 14. marca. o. Stefani. 279. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Naša letala so bombardirala pomorska in letalska oporišča v Cirenaiiki. Oddelki nemškega letalstva so bombardirali in s strojniciami streljali na britanska taborišča in na motorizirana sredstva.

Vzhodna Afrika: Sovražnik je izvedel letalske napade na več krajev v Eritreji, vendar pa škode ni bilo.

London, 14. marca. o. Iz Khartuma poroča angleško vrhovno poveljstvo, da so angleške čete zavzele Azovo, zelo važno točko, od koder je omogočeno nadaljnje prodiranje s prostovoljnimi Abesinci proti Addis Abebi. Angleške čete so zavzele tudi Dagagburr in so sedaj le 250 km od Hararja. Večraj je padla tudi Javella, važno križišče ob cesti, ki drži v Addis Abebo od juga. Angleško letalstvo je bilo zelo delavno pri Kerenu, kjer so obdelavali italijanske garnizije s strojniciami. Bombardirana je bila tudi železniška proga, ki veže Asmaro in Keren ter je bil zadet transportni vlak. Tudi letališče v Asmari je bilo močno bombardirano.

Britanska letala so preteklo noč srdito bombardirala sovražnikova letališča na Rodosu.

Od začetka sedanje vojne je bilo potopljenih za več kakor 9,2 milijona ton trgovskega brodograja, pri čemer imajo glavni delež nemške podmornice. Povečanja teh izgub ne bodo preprečile nobene angleške in ameriške vojne ladje, naj se imenujejo tako ali tako, piše »Berliner Börsen Zeitung«.

Posiljatev novih angleških čet na Bližnji Vzhod

smatrajo v londonskih krogih za ukrep, ki ga je zahteval general Wavell. Te čete naj bi zamenjale sedanjo vojsko, kateri je potreben daljši oddih, ker jo je italijanski odpor izločil iz boja, pišejo stockholmski listi, kakor poroča Stefani.

Časi so se spremenili, ni se pa spremenilo nekaj: dostojanstvo, velikodušnost in dobrotljivost Amerikancev. Amerika je razumela, kaj Francija potrebuje, je govoril maršeski prefekt večeraj, ko je prišla iz Združenih držav prva ladja z živčjem in zdravili za francoske otroke.

London, 14. marca. o. Reuter: Angleško letalstvo je začelo v noči od srede na četrtek z letalsko ofenzivo na nemška mesta. Napadilo je Berlin, Hamburg in Bremen. Napad je trajal od mraka do zore. Napad na Berlin je bil do sedaj najhujši, kljub zelo močnemu protiletalskemu ognju. Angleškim letalom se je posrečilo priti skozi ogenj in zmetati bombe na cilje, določene že vnaprej. Napad je trajal več ur in so letalci zmetali bombe na železniške postaje, križišča in tovarne ter povzročili ogromne požare, da je bilo mesto kakor podnevi. Več pilotov pripoveduje, da so bili požari na različnih krajih v Berlinu tako ogromni, da jih je bilo videti 200 km daleč. Neki pilot se je spustil tako nizko, da je letel nad strehami in je s strojniciami obdelaval protiletalsko topništvo.

V Bremenu so si vzeli Angleži za cilj važne tovarne za vojne potreščine, več stavb je bilo zadetih, povzročili so ogromne požare in silno razdejanje. Posebno hud je bil napad na industrijski predel, kjer je bilo največ požarov. Protiletalski ogenj v Bremenu pa je bil še mnogo hujši kakor v Berlinu. Več nemških lovcov je skušalo preprečiti napad, pa se jim ni posrečilo.

Tudi Hamburg je imel vso noč napad. Začel se je ob 22, ko so padle prve bombe na ladjedelnice. Požari so bili videti na 100 do 150 km daleč. Istočasno pa so angleška letala bombardirala Boulogne in letališča v zasedenem ozemlju.

Angleški letalci so večeraj pri Jutlandu spustili zračni torpedo na nemški rušilec ter ga zadeli. Večraj podnevi so angleška letala močno bombardirala Calais in druga letališča v zasedenem ozemlju. En angleški lovec se ni vrnil. Snoci so angleška letala že drugo noč zelo močno in uspešno bombardirala nemško pristanišče Hamburg. Podrobnosti o tem napadu dosedaj še niso znane.

Pri snocnjem nočnem napadu smo sestrelili štiri nemške bombnike, več drugih pa je bilo poškodovanih.

Berlin, 14. marca. DNB. Preteklo noč so angleški bombniki izvedli napade na pokrajine v severni Nemčiji. Med napadi so vrgli veliko številno zažgalnih bomb in bomb z močnim eksplozivnim učinkom, ki so padle na nevojaške naprave. Med civilnim prebivalstvom je bilo več mrtvih in ranjenih. Po do sedaj došlih poročilih so nemška lovška letala za nočne polete in protiletalsko topništvo sestrelila pet angleških letal.

Zborovanje celjskih trgovcev

Prav bi bilo, če bi tudi Slovenija dobila primerno količino sladkorja, ki pride s Slovaškega

Celje, 14. marca. Sinoči je bila v Narodnem domu glavna skupščina celjskih trgovcev. Po poročilu predsednika tega združenja g. Stermečka in tajnika g. Blažona je bil sprejet proračun za tekoče leto in nekaj predlogov uprave. Nato je dobil besedo celjski župan dr. Vorsič, ki je v imenu celjske občine pozdravil zbrane zastopnike trgovcev. Za njim je govoril o konjunkturi trgovine, zlasti celjske, svetnik trgovsko-industrijske zbornice gosp. Fazarinc. V svojem temeljitim govoru je orisal zgrešeno pot, ki se je prej oprleli pri nas, namesto da bi vpeljali uravnavano gospodarstvo. Govornik se je potem dotaknil krajevnih razmer in prešel na vprašanje dobave moke in sladkorja. Uvoz moke iz Banata se je ustavil. Če ne bi bili že prej poskrbeli za nekaj moke, ki je zdaj v naših skladiščih,

bi bili sploh brez nje. Tudi sladkorja v zadnjem času primanjkuje. Za celjski okraj z mestom vred je določena količina 70.000 kg, t. j. sedem vagonov sladkorja. To pa je vsekakor premalo. Zato tudi ni nič čudnega, če se v zadnjem času množe pritožbe, da ljudje ne morejo dobiti sladkorja niti toliko, kolikor bi ga nujno potrebovali.

Kakor smo zvedeli, bomo dobili večje količine sladkorja s Slovaške, in sicer 1200 vagonov. Priprani smo in prav bi tudi bilo, da bi primerna količina tega sladkorja prišla tudi v Slovenijo in tako tudi v Celje.

V imenu Zveze trgovskih združenj je nato spregovoril g. Pustišek iz Ljubljane. Podal je glavne smernice, v katerih je v pretekli poslovni dobi potekalo delo te zveze. Zveza je bila v preteklem letu še prav posebno delavna.

Ljubljana od včera do danes

Zdi se kakor bi se bili tam zgoraj zmenili vreme, naj se letošnji marec ravna natančno po navodilu »danes lepo, jutri grdo, pa spet lepo po vrsti« — kajti prav tako se zadnje dni napravlja vreme.

Včeraj je bil dan lep in prijeten, vse ga je bilo veselo. Če bi bil še gorak, bi bilo nebeško fletno. Toda že kmalu popoldne je začel vleči mrzel veter. Pa ne, da bi bil jasno vreme še učvrstil kakor ponavadi napravi — na večer je odnekod privlekel sive oblake, med katerimi se je luna le s težavo prebijala. Davi je bilo jutro spet oblačno, černo, in celo precej mrzlo. Še teden dni nas loči od prave, tudi v koledarju določene pomladi. Dan je pa zdaj že kar dolg, zvečer se še dolgo vidi in zjutraj se že tudi ni več treba napravljal pri luči.

Krščansko žensko društvo je zborovalo

Predsednica Krščanskega ženskega društva ga. Logarjeva je pričela občini zbor te človekoljubne organizacije naših gospa in gospodičen. Pozdravila je društvenega duhovnega svetovaleca univ. prof. prelata dr. Lukmana, banovo gospo Natlačenovo, zastopnico Slovenske krščanske zveze go. Peršuhovo, predsednico Društva za varstvo deklet go. Goliove, zastopnico Slomškove družbe go. Hafnerjevo, predsednico Savice gđ. Lavričovo in predsednico Dekliških krožkov gđ. Stefanovo.

Ga. Sadarjeva je podala nato pregled o delovanju društva v preteklem letu. Zdaj je 328 članic. Na materinski dan so bile članice pri skupni sv. maši in sv. obhajilu za umrle članice, zvečer je bila v Operi lepo uspela materinska proslava. Prebitek je bil, kakor vsako leto, uporabljen za obdaritev revnih otrok. Na Miklavžev predvečer je društvo priredilo nastop, na katerem je bilo obdarovanih 140 otrok. Prirejenih je bilo šest prav primernih in perečih predavanj, sedem zanimivih ekskurzij ter dva družabna sestanka. Društvo je sodelovalo pri raznih nabiralnih akcijah, pri zbirki mladinskega odseka Protituberkulozne zveze, pri zbirki Rdečega križa, ob dnevih za slepe, ob nabiralnih dneih za zimsko pomoč ter se udeleževalo ob vsesvetki akciji za prodajo vencev in sveč v prid pomoči potrebnim ljubljanskim meščanom. Z mesečnim prispevkom podpira več dijakov in družin, mnogokrat pa je nudilo tudi posamično podporo. Ima tudi svojo akcijo ročnega dela za zimsko pomoč. Namesto cvetja na krsto dr. Korošca je zbralo večjo količino bombaža, iz katerega članice pletejo jopice, majice, hlačke, vse za revne otroke. Društvo je dalje tudi uvedlo popoldnevne ročnega dela. — Proučevalo je osnutek zakona o zaščiti gospodinskih poslov, sodelovalo pri raznih sejah, odborih in anketah. Prirčna stike je imelo z mnogimi človekoljubnimi in patriotskimi društvi, prirčne stike pa je imelo tudi z akademskim društvom »Savica«.

Blagajniško poročilo je podala izredno agilna in marljiva članica društva ga. Sušnikova.

Po končanih poročilih je spregovoril prelat dr. Lukman, ki je društvu čestital k plodnemu delu ter končal z željo, da bi Bog tudi v bodoče blagoslovil društveno delovanje.

V odbor so bile nato izvoljene naslednje gospe: Finčeva, Goricanova, Logarjeva, Natlačenova, Odlaskova, Podgornikova, Remčeva, Sadarjeva, Sušnikova in Vencajzova. Zelo agilno pa dela v odboru tudi bivša večletna predsednica gđ. Krekova. V nadzorstvu so: go. Goliova, Milavčeva, Vrhovčeva, v razsodišču pa: go. Bartolova, Lebarjeva, Puntarjeva.

Spet več prodajalcev po lokalih

Kakor je postalo malo bolj gorko, so v lokalih spet v večjem številu navajali razni prodajalci, ki ponujajo svinčnike, razglednice, nože in podobno. Da se pa ta čas obiskovanja še bolj pozna, so tudi z dežele prihajali otroci, ki ponujajo prvo spomladansko cvetje. Gostje ponavadi ne kupijo nič, da pa se obiskovalcev

znebe, rad vsak daruje vsaj dinar. Kdo ve, če je ta dinar, ki se ga prodajalec lahko precej nabere, če je priden in če obere dosti lokalov, tudi uporabljen v pravi namen in če ga dobi v resnici potrebni?

Nesreča na Tržaški cesti

Ljubljana, 14. marca.

Včeraj popoldne se je vozil mlad trgovski vajenec s kolesom po Tržaški cesti domov proti Viču. Mladostna objestnost in razposajenost sta bili vzrok, da ni dosti pazil na cesto pred seboj. Zavozil je s kolesom v žlebičast tir električne cestne železnice in ker je vozil zelo hitro, je tudi hitro padel na desno stran ob rob hodnika. Slučaj je pa hotel, da je ravno tedaj šla neka gospa po hodniku ter vodila za roko malo komaj enoletno punčko. Vajenec, kolo, gospa in otrok so se znašli v kupu blata in prahu istočasno. Najhuje je poškodovan vajenec, ki je pri padcu ob rob hodnika dobil precejšnje poškodbe po glavi, rokah in nogah. Močne odrgnine je dobil tudi mali otrok, le gospa je ostala skoraj nepoškodovana, zato je pa njena obleka utrpela naravnost grozne poškodbe, tako da so skoraj cunjice visele od nje.

V viharjih časih - novi poklici

Ljubljana, 14. marca.

Ne gol napredek človeštva, tudi viharji in razdrapani časi butajo na površje popolnoma nove poklice in družabne funkcije človekove. Vse kakšni poklici in stanovi so se pojavili že sedaj v zadnjih letih? Važna je n. pr. funkcija »kontrolorja cene«. Mnogo posla imajo organi, ki nadzirajo obrtnike in razne producente! V teh časih so se prav dobro začeli razvijati gotovi trgovski posli, ki so bili poprej v mirnih časih popolnoma zanemarjeni in jih človek niti pogledal ni. Koliko posredovalnih pisarn za nakup in prodajo nepremičnin je bilo, recimo pred desetimi leti? Par realitnih pisarn in še te niso imeli kdove mnogo posla? In sedaj? Skoraj v vsaki važnejši in prometnejši ulici naleti človek na pisarno za nepremičnine!

Zbiranje starega železja je bilo pred leti posel, ki so ga opravljali najsiriomašnejši ljudje in ki so navedno hodili na razna smetišča, kamor so mestni smeatarji vozili smeti. Danes je zbiranje starega železja prav dober posel in trgovci s starim železom tedensko naberejo po več vagonov tega blaga. Že čedni milijoni so izkazani v poslovnem prometu za staro železo. Ker je cena velika, je naravno, da so se tudi tatovi vrgli na ta predmet.

Vreče so postale tudi trgovski predmet. Njih

KAKO JE BILA TORPEDIRANA JUGOSLOVANSKA LADJA

»ORAO«

Split, 14. marca. j. V Split sta prispela včeraj dva člana od posadke jugoslovanske tovarne ladje »Orao«, ki je bila 12. oktobra lani torpedirana na Atlantskem morju na potovanju od Brazilije v Anglijo. Ladja je bila last družbe »Atlantska plovnica« na Sušaku.

Ladja je naložila v Braziliji tovar žita za Anglijo. Kakšnih 200 kilometrov zahodno od Gibraltarja pa je ladjo ustavila neka neznana podmornica, na kateri so mornarji opili le število 10, narodnosti pa niso mogli ugotoviti. Dan poprej je ladjo srečal angleški rušilec in jo nekaj časa vodil proti Gibraltarju. Čim se je podmornica prikazala, je dala vojaško spremstvo radijski poziv Gibraltarju, da je v bližini tuja podmornica. Bržkone pa je podmornica ujeta ta znak, kajti takoj je odgovorila s topovskimi streli. Na ladjo je bilo izstreljenih okrog 30 strel, ki so ubili dva člana posadke, ostali mornarji pa so poskakali v morje ali pa v reševalne čolne. Čim je posadka zapustila ladjo, se je podmornica približala in oddala štiri strele v ladjo, v vsako skladnišče po enega. Takoj nato se je podmornica oddaljila in izstrelila torpedo, ki je zadel ladjo v strojniški oddelku. Ladja se je potem še štiri ure držala na površju, nato se je šele pogreznila v morje. Ladji »Orao« je poveljeval kapitan Suzanič iz Kostrene, na ladji pa je bilo 32 mornarjev. 16 je bilo Jugoslovancev, ostali pa tujih narodnosti. Od naših mornarjev ni bil nihče ubit. Oba sta bila skočila iz ladje in se nekoliko poškodovala, toda plavalata sta dobro uro, »u« ju je prišel rešiti neki angleški rušilec. Na tem rušilcu so ostali vsi brodomolci dva dni, ker je ladja iskala podmornico. »u« pa je ni našla, je »u« la v Gibraltar in vkrcala naše mornarje na ladjo »Anto Katkovič«, ki se je pripravljala na odhod v domovino. Dva meseca so bili na tej ladji, toda odpluli niso. Zato so spet odšli na kopno in se skozi Portugalsko, Španijo, Francijo in Nemčijo vrnili v domovino.

V vseh ljubljanskih župnijah

bo od 15. do 25. marca

SV. MISIJON

Ljubljančani, udeležujte se teh pobožnosti!

Hrvatje skušajo do skrajnosti izrabiti svoje rudno bogastvo

Zagreb, 14. marca. j. Oblasti hrvaške banovine se na vseh področjih trudijo, da bi se osvobodile odvisnosti od drugih pokrajin države. Znani so napori, da se osamosvoji pri prehrani in kurivih, trudi pa se tudi v rudarstvu. Hrvatska banovina nima velikega rudnega bogastva, le nekaj rjavega premoga in boksitna polja. Zato skušajo do skrajnosti izrabiti te naravne zaloge in vsaj glede premoga poskusiti, da bi Hrvatje rabili rajši domači premog, kakor pa uvoženega iz Slovenije ali Bosne. Obenem bi radi dali delo številnim hrvaškim rudarjem, ki so dobili delo v Bosni in Srbiji. Oddelek za rudarstvo pri banski oblasti je naredil načrt za načrtno izgradnjo rudarskega bazena okrog Nove Gradiške. Posebno pozornost bodo posvetili rjavemu premogu. Računajo, da bo razvoj domačega rudarstva dvignil hrvaško gospodarstvo, obenem pa bodo lahko s premogom pokrili vse domače potrebe sprito izkušnji, ki so jih preteklo zimo imeli. Tedaj je namreč zmanjkalo premoga. Po drugi strani je treba tudi obvarovati gozdove pred velikim izsekavanjem.

Banska oblast je ustanovila posebno rudniško ravnateljstvo v Novi Gradiški, ki bo takoj začelo odpirati premogovnike na črti Novska-Nova Gradiška. Tu izkopani rjavi premog bodo porabili tudi pri izvedbi elektrifikacije teh pokrajin. Obenem bodo zgradili dovodne železniške proge od rudnikov do bližnjih postaj na normalnih železniških progah. Cilj teh podjetij bo, da nasitijo z lignitom ves domači trg in tako vnaprej onemogočijo nevarnosti, ki jih prinaša pomanjkanje dobrega premoga za zimo. Verjetno je, da bodo oblasti pripravile vse javne ustanove od tega, da bodo že sedaj naročile velike količine rjavega premoga za kurjavo, kajti lignit se mora vsaj dva meseca sušiti, da potem gori kakor bukovina. Vsa ta nova podjetja in načrti bodo zahtevali veliko denarja, toda računajo s tem, da bodo hrvaške denarne ustanove podprle prizadevanja za industrializacijo hrvaške banovine tam, kjer so sedaj izgledi za izvedbo načrtov večji in uspeh verjetnejši. V kopliškem obsegu pa mislijo začeti, se vidi iz napovedi zagrebskega časopisa, ki pravi, da iščejo

Naša beseda

Smrt nam je ljubša kot suženjstvo!

O, ni vseeno, komu plašaš davek. Kadar ga plašaš domovini, ga plašaš za učitelja in duhovnika, ki te učila, za orožnika, ki te varuje, za puško, ki jo boš vzel v roko, da braniš svojo družino in sebe; kadar ga plašaš tujcu, ga plašaš zato, da te bo laže stiskal, dokler se ne izrine iz zemlje — no, potem boš pa davka prost. Včasih, ko si slabe volje, zajekiš: »Naj pride kar hoče, slabše že ne more biti kakor je!« Zato, da je lahko še mnogo, mnogo slabše, tako slabo, da niti povedati ne boš smel, da je slabo! O, da, lahko je še mnogo, mnogo slabše!

Kdor misli, da bi mu kot Slovencu kje drugje lahko boljše šlo kakor v lastni državi, zasluži, da bi mu s krampom puščali! Dokler obstoji močna Jugoslavija in imaš njen polni list.

Slovenski človek, ki vse to ve in nekaj bere, da bi se ne upri suženjstvu? Ti, mož, potomec tistih junaških prednikov, ki so pred Turkom obranili naše deželo, bore se za križ častni in svobodno zlato, ti da bi se v nevarnosti ne postavil v bran? Ta kmet, sin tistih puntarjev, ki so nekdanj naskočevali tujeve graščine, ta da bi dopustil, da njegova zemlja, ki je danes svobodna, zopet pride pod kake prilence? On, ki bi se pravda za eno brazdo do smrti, da bi dopustil, da vso deželo pograbijo tujci? In slovenske žene in dekleta, hčere tistih, ki so nekdanj pesjane polivale z vrela smolo in ki so že nedavno izprile svoje junaštvo pobirajoč podpise za našo svobodo v brk tujemu zandaru, ki je strahoval deželo, da bi v sedanji odločilni uri odpovedale?

Ti, ki bolj kakor mož čutiš, kako se iz bodočnosti zaupno vate ozirajo svetle očke rodu, ki še rojen ni, ne boš li v nevarnosti stisnila zob in s krevcičem pa pogumnim srcom rekla možu in sinu: Branila nas! Naša deca ne smejo postati sužnji! In vi slovenski fantje, ki se iz gole prešernosti stepete do krvi, vi da bi nenadoma postali šleve, pustili v nevarnosti svoje matere, sestre in neveste pa klečeplazili pred sovražnikom, češ: vzemi kar hočeš, samo pri miru nas pusti! Šaj bi mu prerahljali kosti, kdor bi kaj takega sumil o vas.

Ne, svoje svobode ne damo nikoli več, pa četudi bi jo morali braniti samo z zobmi in nohti. Tisočkrat ljubša smrt kot suženjstvo! Svojo zemljo, ki so nam jo predniki z znojem pognojili, s pobožnimi znamenji in s svojimi grobovi pasvelili, to svojo zemljo hočemo braniti do konca. Svobodno naj jo prezmajo naši otroci, samo v svobodni bodo mirno počivale naše kosti. V borbi za svobodo ni razlike med prilašči strank, ni delavca in bogotina, ne izobražena in preprostejša človeka, marveč vsi eno. Eno med sabo, eno s predniki, ki so nam nadelali pot in dali zgled, eno s prihajajočim rodom, ki nam nalaga dolžnost, eno z velikimi narodnimi borci, eno z našimi vidci, ki nam z največjim poudarkom govorijo na srce svoje poslednje spoznanje:

Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pođ svetlim soncem sužnji dnovi!

Trbovlje

Zaprta cesta. Avtoprevozniki se opozarjajo, da je do nadaljnjega prepovedana vožnja s tovrstnimi avtomobili skupne teže na pet ton po banovinski cesti Latkova vas—Marija Reka—Zagorje—Trbovlje—Izlake v odseku od km 22.913 do km 26.406. Prekrški so kaznivi. Denarne kazni se stekajo v banovinski cestni sklad dravske banovine. Prepoved vožnje bo oblast označila s predpisanimi znaki na obeh krajih odseka omenjene ceste. V Društvenem domu bo v nedeljo, dne 16. marca ob 9 predavanju o domačem gospodarstvu: predavatelj bo ob tej priliki poročal o banovinskem zasedanju odnosno o proračunu.

nova podjetja za sedaj okrog 150 rudarskih pomožnih kopačev, rudarskih kovačev in podobnih delavcev.

V svojem novem rudarskem bazenu mislijo ustanoviti tudi posebno topilniško industrijo. Menda celo računajo na tovarne za predelovanje boksita v aluminij. Statistika govori, da zavzema rjavi premog med hrvaškim rudnim bogastvom dve tretjini, od ostanka pa odpadejo tri petine na ležišča boksita.

Brigadir ni odgovoril. Njegovo obnašanje je bilo zelo uradno. Šel je naravnost h klopi, kjer je sedela miss Bugh. Vzel je njeno ročno torbico, rokavice in steklenico z okrepčilno soljo. Vse to je vzbudilo pri navzočih še večjo radovednost.

»Torej, kaj je?« je ponovil polkovnik. Bramley se je vzruval.

»Ni potrebno, gospoda, da čakate, kajti dali ne bomo nobenih obvestil!«

Vrnil se je v zakristijo, a polkovnik in ostali verniki so ga spremljali s pogledom.

XXIII. POGAVJE

Detekti v človek

Odložili so sodniško razpravo zaradi smrti Amalije Valentine Bugh na nedolgočasen čas leto je bilo sklenjeno v zadevi Henrika Ricarda in Alberta Princea, zaradi dovoljli so se z ugovoritvijo, da so bili umorjeni.

Guidlugh je bil čmeren, ko je odhajal iz sodne dvorane, in šel proti doktorju Hadonu. Služkinja ga je samo pogledala, ga sprepela in odpeljala k doktorju. Trenutek kasneje je sedel v doktorjevem privatnem salonu.

»Torej, kaj je s preiskavo?« ga je vprašal Hadon z nenavadno utrujenim glasom.

»Že vem, g. doktor, da je bil to res zločin!«

(Dalje sledi).

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Obrnil se je k cerkovniku in mu rekel: »Prosim vas, pomagajte, da prenesemo truplo v oblačnico!«

Letá je pogledal doktorja Marabelleja, ki je prikalil in rekel:

»Policija ima pravico delati svoje sklepe! Nič nimam proti temu, da ubogo ženo prenesete v oblačnico.« Odmaknil se je, da bi napravil prostor pot temu sprevedu, ki mu je načeloval župnik, mimrajoč neke nerazložne besede.

V tem trenutku, se je zrušil v najbližnji klopi Darek Ricardo ter si pokrtil glavo z rokami. »Moj Bog, spet je eden!«

Polkovnik Datmar ga je prezirljivo pogledal. Marie je bila vna prevzeta zaradi tega dogodka. Tudi ostali verniki so se počutili neugodno.

»Zopet živi!« Temu je vzrok vzdušje tega prokletega mesta. Dovolj je, da nesrečna ženska umrje za kapjo, in mi vsi smo že prepričani, da je to umor, razen doktorja, ki ima morda edini prav!«

Darek Ricardo je dvignil glavo. Bil je

bled kot smrt, roke pa so mu trepetale. »To je v resnici umor! To tudi sam zelo dobro veste... in vsak je o tem prepričan...«

»Mir!« je zaklical cerkovnik. »Policija je tu!«

Glavni inšpektor Guidlugh se je v resnici približal z beležko v roki. Brigadir je stal poleg njega. Obrnil se je najprej do cerkovnika.

»Recite mi,« ga je vprašal, »ob koliki uri ste prišli v cerkev?«

»Pol ure pred službo božjo. To je ob pol enajstih. Takrat se ni bilo nikogar v njej.«

»Hoteli ste reči, da niste videli nikogar,« je popravil Guidlugh.

»Ne, hotel sem reči, da v resnici ni bilo do takrat nikogar v cerkvi. Če pa mislite, da se lahko skrje kdo pod temi klopmi, nimam ničesar proti temu.«

»Mogoče se je skrnil pod klopio, da preplaši žensko, za katero ve, da ima bolno erce, ter jo je tako močno prestra-

šil, da je umrla?« je vprašal polkovnik Datmar.

»Nato sploh nisem mislil,« je odvrnil Guidlugh. »Smrt miss Bugh je nastopila, ko bi ravno morala izpovedati zelo obremenele reči za neko osebo. Problem je zame to, kako je morilec postopal, da je nastopila smrt pod okolištnosti, ki jih je sam predvideval, ter vse premišljeno pripravil. Očitno je bil kraj in čas namesto izbran, da bi bili vsi prepričani, da je umrla naravno smrti.«

Toda sedaj, gospoda, ali mi lahko poveste, kdo je prišel v cerkev prvi po cerkovniku?«

Prodimi Guidlughov pogled je premeril vse navzoče, a zlasti se je ustavil na g. Daxburyju, ki je bil precej prepaden.

»Gospod, ste bili to vi?«

»Sem... Mislim, da sem,« je dejal nemirno pogledal cerkovnika, ki je to potrdil.

»Točno je, gospod. Moram reči, da ste zelo točni in opravljanju cerkvenih dolžnosti.«

Guidlugh je napisal ime g. Daxburyja, nato pa še imena ostalih vernikov.

»Ob kateri uri zjutraj odpirate cerkvena vrata?« je vprašal cerkovnika.

»Gospod, ta vrata niso nikdar zakle-

njena...«

»To je po tem takem zelo olajšalo pri-

pravljanje zločin!« je rekel zadirčno de-

ktiv ter šel proti zakristiji.

Verniki so se pomalem razhajali, a mnogo jih je ostalo še v cerkvi, čeprav sta že odšla oba policista. Med zadnjimi so bili g. Daxbury, Darek Ricardo, polkovnik in njegova hčerka.

»Prav za prav ne vem, kaj se tu čaka,« je rekel Daxbury in pogledal polkovnika. »Ta pregled trupla bo najbrž še dolgo trajal... Seveda vsi mi bi radi vedeli, če bo doktor Marabelle ostal pri prvi ugotovitvi, ali...«

»Vi lahko odidete, g. Daxbury, a jaz bom ostal tu, da zvem rezultat tega pregleda.«

»Prepričan sem, da je to gločin,« je rekel mladi Darek Ricardo. »Nov gločin, saj človek mora priti ob pamet. Zato mislim, da je dobro, če vsi odidemo, vsaj vsi, ki imamo ogroženo življenje, a tudi policija bo lažje opravljala svoj posel, če odidemo!«

»Jaz sem povsem strinjam z vami,« je ognjevitorek rekel g. Daxbury. »Čim bom od svojih predstojnikov dobil rešeno prošnjo za dopust, bom odšel iz Platha, dokler ne ujamemo Cashdona. Bedak mora biti oni, ki ostane tu pod takimi okolištnosti...«

Oprostite mi, g. Datmar...«

Umolknil je, ko je zapazil Bramleya, ki je prišel iz zakristije.

»Torej, kaj je?« ga je vprašal polkov-

nik Datmar.

Od tu in tam

Pred nekaj dnevi je umrl župan mesta Skoplje inž. Josif Mihajlovič. Srbsko časopisje ga slavi kot zelo bistrega in delovnega človeka, ki je imel za mesto Skoplje velike zasluge v vsakem pogledu. Njemu pripisujejo številna velika javna dela in ureditev vsega mesta, kajti bil je prvi župan, ki se je resno lotil svojega dela in je dosegel, da je dobilo mesto več prosvetnih zavodov in ustanov, nov vodovod, veliko vodno centralo na reki Treški, nov velik most in številne druge pridobitve. Mihajlovič je bil imenovan za župana prvokrat leta 1929. in je na tem mestu ostal do 1. 1936. Pomembno je bil postavljen za župana lani na spomlad.

Jugoslovansko madžarska liga se je zelo trudila, da bi se primerno označil kraj, kjer so poživale kosti srbskega carja Lazarja, ki je bil padel za srbsko svobodo v boju s Turki na Kosovem polju 1. 1389. Ko so se Srbi selili v novem veku na sever, so s seboj odnesli tudi zemsko ostanke carja Lazarja, katerega časte kot svetnika. Odnegli so jih 1. 1690 na Madžarsko v mesto Sv. Andrej. Tam so bili zemski ostanek sedem let, nato pa so jih prenesli v Srem. Sedaj bodo v Sv. Andreju na mestu, kjer so bile kosti spravljene, postavili posebno spominsko ploščo. Za to se je zavzemal na Madžarskem tudi predsednik madžarsko jugoslovanske lige, budimpeštanski župan Karafiat.

Banski svet vardarske banovine je začel pod predstvom bana Rafajloviča obravnavati banovinski proračun za prihodnjih devet mesecev, ki znaša nekaj manj kot 58 milijonov dinarjev in je od lanskega za dobrih 13 milijonov dinarjev večji. Banovina porabi največ za prosveto, potem za kmetijstvo in za socialne zavode. Zanimive so bile stare navedbe načelnika tehničnega oddelka, da je od osvobodjenja pa do danes porabila Južna Srbija za razna javna dela iz samoupravnih sredstev 1572 milijonov dinarjev, v gradnji pa se dela v vrednosti 101 milijon dinarjev. Znano pa je, da je država dala Južni Srbiji več sto milijonov dinarjev, sicer ne bi bilo mogoče zgraditi tako obsežnih javnih del, kakor so bila že izvršena v Skopju. Med zadnjimi je treba omeniti pomembno železniško postajo, ki je veljala skoro 30 milijonov dinarjev. Banovina je najela sedaj tudi posojilo 100 milijonov dinarjev, od katerih bo porabila devet milijonov za pospeševanje kmetijstva, posebno pa bombaža in drugih industrijskih rastlin, ki v južnih krajih zelo uspevajo. 31 milijonov od posojila bo porabila za gradbeno dela, skoro enako vsoto pa tudi za gradnjo šol.

Nenavadno pozornost je v Črni gori zbudila operacija, katero je nad svojo ženo izvršil učitelj Miro Stefanovič iz Bilega Polja. Pred dvema letoma je njegova žena jahala na konju, pa je pri tem padla, in sicer tako, da se ji je kosček lesa zadržal v kot med levim očesom in nosom. Pozneje so nastopile silne bolečine in rana se je začela gnojiti. Stefanovičeva je hodila v Belgrad od specialista do specialista, toda čeprav so jo dvakrat operirali, bolečine niso ponehale. Vsi zdravniki so dejali, da je bržkone sedež bolečin nekje v notranjosti čela, vendar se nihče ni poslopil temeljitega zdravljenja. Ker pa je žena tožila nad strahovitimi bolečinami, je preprosto moža, naj ji potegne iz rane trd predmet, katerega je čutila. Učitelj se je lotil operacije in je z malim nožičem, ki ga je prej prekuhal, rano razširil, nato pa po, togil iz nje pet centimetrov dolgo tanko trščico. Da ga ne bi pozneje zdravniki obložili zločinskega posega v tuje potroče, je imel pri sebi dve priči za časa operacije. Na njegovo in njegove žene srečo pa vse je njegov poseg potekel in ženi so bolečine ponehale. Ko se je v Črni gori razvedelo za ta dogodek, so bili ljudje silno navdušeni. Stefanovič pa je priredil na svojem domu slavo, ki je trajala dva dni.

Zelo prebrisan je bil Buih iz Novega Pazaria v Srbiji. Lani na jesen, ko je bila sadna kupčija najbolj v cvetu, je iztuhtal način, kako bi si tudi on prisluzil nekaj denarja iz tega posla. Začel je obiskovati sadne trgovce in jim tvežati, da ima jabolka, slive, orehe in čebulo na vagon. Trgovci so mu šli na lim in so mu za vsako naročilo v vagonih dali po kakšen stošček are. Tako se je Buih nalezal precej jurjev. Kakor vse takšne pregrehe, se je tudi ta končala tako, kot se mora. Nazadnje se je bil mož ujel in sedaj bo sedel leto dni v zaporu.

Umor svoje žene je znal spretno, toda ne zadosti skrito organizirati Lazar Perazič iz Petrova ob morju. Z ženo Jelo se je dolgo ni razumel. Ko je ugodnega dne zvečer sedel v gostilni s svojimi prijatelji, so mu prišli povedati, da je v njegovi hiši luč. Lazar je šel z vsemi prijatelji pogledat, toda potolažil jih je, da najbrže ni nič, kajti njegova žena je imela večkrat živčne napade in je ponoči počenjala razne neumnosti. Ko pa se je mož vrnil proti jutru domov, je našel ženo ubito, vsi zidovi pa so bili poskropljeni s krvjo, dokaz, da se je žena z zločincem trdovratno borila. Vse je kazalo, da mož nima prstov pri umoru. Toda preiskava je našla znake, po katerih vse kaže, da je mož spretno organiziral umor svoje žene. Zato so ga tudi prijeli.

Splitsko oporo so pred dvema dnevoma odprli s svečano predstavo Zajčeve opere »Peter Zrinjski«. K slavnosti so se zbrali predstavniki krajevnih oblasti in številni zastopniki kulturnih ustanov iz Zagreba. Opero je režiral član zagrebskega gledališča, pa tudi glavne vloge so igrali zagrebski igralci. Glavno moško vlogo je pel Slovenec, sicer član zagrebske opere, Josip Križaj. Zagrebska radijska postaja je prenašala to prvo operno predstavo v splitski operi.

Hrvaški zasebni nameščenci so začeli znova borbo za izboljšanje plač trgovskih nameščencev v gostinskih obratih. Odpovedali so staro kolektivno pogodbo, ki ne odgovarja ve sedanjim razmeram. Nameščenci zahtevajo za nameščence z maturo ali fakulteto najmanjšo začetniško plačo 1200 dinarjev, za osiale pa po 1000 dinarjev. Zraven je treba dodati še 50% draginsko doklado. Dalje zahtevajo več prostih dni od praznikov in tudi večje dopuste. Zahtevajo pa tudi plače za vaje, in sicer začetno plačo 400 dinarjev na mesec. Dokler pa bo njihova borba trajala, bodo vsi člani združenja bojkotirali vse gostilne in druge gostinske lokale in bodo to svojo akcijo tudi nadzorovali.

Prva večja skupina madžarskih turistov bo prišla na Hrvaško 7. aprila. Ta skupina bo potovala potem skozi Zagreb na Primorje v Split in Dubrovnik, kjer bo prebila velikonočne praznike. Spotoma se bo ustavila za en dan v Zagrebu. Obenem so se Hrvatje potrudili, da se madžarski turisti, ki potujejo v Italijo, ne bodo več vozili skozi Čakovce, Zidani most in Postojno, temveč skozi Zagreb na Reko. Tako jih bodo pritegnili, da si bodo ogledali tudi Zagreb.

Zahtevajte povsod naš list!

Delo največje in najbolj razširjene človekoljubne organizacije

Ljubljana, 13. marca.

V nedeljo, 16. marca, bo v Ljubljani spet redna letna skupščina Dravskega banovinskega odbora društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije. Pri tej priliki bodo podale svoja poročila posamezne sekcije.

V preteklem delovnem letu (od 10. marca 1940 naprej) je imel upravni odbor sedem rednih in eno izredno sejo, nadzorni odbor pa eno sejo. Sekcije pa so imele naslednje število sej: administrativna sekcija sedem sej, finančno-ekonomska sekcija tri seje, sanitetna sekcija štiri seje, sekcija pomladka šest sej, organizatorska sekcija eno sejo, sekcija za postavitev doma Rdečega križa eno sejo, odsek za podporo poljskim beguncem pet sej. Pisarna je na Gosposvetski cesti št. 2-II, telefonska št. je 21-29.

V preteklem letu je sprejel odbor 5010 dopisov, izdal je 20 okrožnic z navodili za poslovanje.

V Sloveniji je organizacija v preteklem letu nudila naslednjo sliko: 1 banovinski odbor s pododborom za mesto Ljubljana, 23 okrajnih odborov, 156 občinskih odborov, 146 občinskih poverjeništev, 85 občin, ki so se brez organizacije Rdečega križa, v treh občinah pa imajo po dve organizaciji. — Rednih članov je 7043, višjih 61, podpornih pa 11.856. Na Glasnik Rdečega križa je naročenih 243 članov.

V petek, 9. avgusta 1940, so prišli pozdravit pred ljubljanski velesejem Njeno kralj. Visočanstvo knežinj Olgo, predsednico Rdečega križa v kraljevini Jugoslaviji II. podpredsednik glavnega odbora društva Rdečega križa dr. Krejči, načelnik banske uprave Kosi ter sanitetni inspektor gosp. dr. Avramovič. Po kratkem pozdravu so nadaljevali z visoko gostjo pot k skladišču Dravskega banovinskega odbora Rdečega križa na Ljubljanskem polju, kjer je bil postavljen velik šotor. Po pozdravu bana dr. Nallačena je dr. Krejči predstavil vršilca dolžnosti I. podpredsednika dr. Fetiha. Nj. Vis. knežinja Olga je nato obšla oddelke uniformiranih bolničarjev in bolničark, nato pa si je podrobno ogledala zaloge sanitetnega materiala v skladišču. Potem je sprejela posebno spomenico ter odlikovala štiri zaslužne bolničarke.

Posebno skrb je odbor posvetil organizaciji Tedna Rdečega križa. Priredil pa je tudi po svojih edinicah več lepo uspešnih prireditev.

Ljubljana dobi premalo sladkorja in be'e moke

Ljubljana, 13. marca.

Pod predstvom župana dr. Jura Adlešiča je imela z mestnim prehranjevalnim odborom združena uprava preskrbovalnega urada v torek zvečer sejo, ki so se je udeležile predstavnice ljubljanskih gospodinj. g. Ana Golobova, Anica Kropivnikova in Ina Strojanskova zastopniki združenja in konzumov gg. Alojzij Kocmur, Emil Klebl in Ernest Vrhovec, predstavniki trgovcev gg. Anton Verbič, Franc Kamenssek, Avgust Volk poleg članov mestnega sveta gg. Antona Babnika, Avgusta Jenka, dr. Josipa Hacinia in Ivana Krvine ter uradnih oseb.

Predsvem je ta v sedanjih časih zelo važni mestni odbor ugotovil, da so mestu Ljubljani določene mnogo premajhne količine racioniranih živil ter se bo zato mestna občina Ljubljanska z organizacijami producentov in konzumentov na odločilnem mestu z vso odločnostjo prizadevala za zvišanje količin. Že sedaj primanjkuje bele moke in jo bodo odslej dobivali samo še bolniki, ki ne smejo jesti drugega kruha. Vsi tisti, ki imajo nakaznice za dodatno moko, bodo belo ali grahamovo moko dobivali samo pri nekaterih trgovcih, ki bodo njihova imena objavljena o pravem času. Posebno majhna pa je količina sladkorja. Sedaj namreč Ljubljana za prehrano vsega prebivalstva in za potrebe kavar, gostiln, slaščičarn, lekarn in tudi za vse potrebe industrije dobi na mesec samo 140.500 kg sladkorja. Ugotovitve trgovcev in tudi mestne trošarine pa popolnoma soglasno dokazujejo, da Ljubljana pri vsej skromnosti in varčevanju potrebuje najmanj 162.000 kg sladkorja na mesec, ker bi drugače morala ustaviti obrate tudi razne obrti, ki zakladajo vso Slovenijo in tudi druge banovine z brezalkoholnimi pijačami in sadnimi sokovi. Upoštevati tudi moramo, da je n. pr. železničarjem v službi glavna hrana sladkor v črni kavi in zato morajo imeti najmanj po 3 kg sladkorja na mesec. Mestna občina bo zato storila prav vse, kar je le mogoče, da se kontingent sladkorja zviša vsaj za 2 in pol vagona ter tudi pričakuje popolno razumevanje na odločilnem mestu, saj se zvišanje tiče posredno tudi vse banovine.

Zborovalci so odobrili nakup fižola, čeprav je cena fižola zelo poskočila. Mestna občina mora zadržavati podražitev fižola s prodajo fižola po najnižji ceni, kakor je to že storila s prodajo krompirja in jesprenja.

Za olajšanje razmer manj premožnim slojem prodaja mestni preskrbovalni urad tudi rjavi premog po 12 din v vrečo s 50 kg premoga. V zalogi ima še 90.000 kg rjavega premoga ali lignita, kar bo pač zadostovalo za najnujnejše potrebe v toplih mesecih. Zato se bo po odbor takoj zanimal za nakup drv, kolikor jih je treba za Ljubljano, da prihodnjo zimo ljubljansko prebivalstvo ne bo imelo prevelikih skrbi in stroškov s kurjavo.

Kar se moke in kruha tiče, so pa zlasti zastopnice ljubljanskih gospodinj nazorno orisale razmere in se pritoževale, kako različen kruh je pri raznih pekih. Mestni laboratorij strogo nadzoruje peko in prodajo kruha ter je vrsta prijav vsak dan daljša. Imena kaznovanih sicer objavlja »Službeni list«, vendar naj bi pa imena vseh izkoriščevalcev prebivalstva objavljali tudi dnevniški. Predsvem so pa zastopnice gospodinj svetovale čim več pouka, kako je mogoče iz enotne in koruzne moke peči dober kruh, kar so seveda

Program Radio Ljubljana

Sobota, 15. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes, 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Nastop otrok (vodi gdč. Sl. Vencajzova), 17.30 Od bajke do bajke (plošče) — 17.50 Pregled sponzora — 18 Za delopust igra Rad. ork., 18.40 Kako se ubranimo učinka zaigral. bomb (inšp. inž. F. Dolenc) — 19 Napovedi in poročila — 19.30 Naše budnice in koračnice (plošče) — 20 O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar), 20.30 Mirko Ljubitič: Oblika ne dela človeka. Pisan večer, izvajajo člani Rad. igral. družine, vmes nekaj plošč — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Rad. orkester.

V sanitetni stroki se je delo v preteklem letu osredotočilo v glavnem na dve točki: 1. izveščanje sposobnega osebja za prvo pomoč in nego bolnikov ter ranjenec; 2. priprava sanitetnega, bolniškega in zdravniškega materiala, ki naj bi bil v primeru potrebe na razpolago. Za izveščanje bolniškega osebja so se povsod v mestih in v podeželju prirejali bolničarski in samarijski tečaji. Vsega skupaj je bilo okrajnih in občinskih samarijskih tečajev 33. Udeležilo se jih je 234 moških in 738 žensk, skupaj 972. Bolničarskih tečajev je bilo občinskih in okrajnih skupno 24. Udeležilo se jih je 194 moških in 718 žensk, skupaj tedaj 912. Od leta 1929 dalje, to je od časa, odkar Rdeči križ prireja v Sloveniji tečaje, je bilo dovršenih 128 samarijskih in 65 bolničarskih tečajev, ki se jih je udeležilo 2474 moških in 3756 žensk. Redne vaje zaradi ponavljanja in utrjevanja v pridobljenem znanju so v Dravski stalni vojni bolnišnici.

Nadsvse važna je organizacija podmladka Rdečega križa. V šolskem letu je bilo včlanjenih 67 srednjih, strokovnih in meščanskih šol (od 78) ter 194 ljudskih in 718 žensk, skupaj tedaj 912. Od leta 1929 dalje, to je od časa, odkar Rdeči križ prireja v Sloveniji tečaje, je bilo dovršenih 128 samarijskih in 65 bolničarskih tečajev, ki se jih je udeležilo 2474 moških in 3756 žensk. Redne vaje zaradi ponavljanja in utrjevanja v pridobljenem znanju so v Dravski stalni vojni bolnišnici.

Nadsvse važna je organizacija podmladka Rdečega križa. V šolskem letu je bilo včlanjenih 67 srednjih, strokovnih in meščanskih šol (od 78) ter 194 ljudskih in 718 žensk, skupaj tedaj 912. Od leta 1929 dalje, to je od časa, odkar Rdeči križ prireja v Sloveniji tečaje, je bilo dovršenih 128 samarijskih in 65 bolničarskih tečajev, ki se jih je udeležilo 2474 moških in 3756 žensk. Redne vaje zaradi ponavljanja in utrjevanja v pridobljenem znanju so v Dravski stalni vojni bolnišnici.

Rdeči križ, ta naša najširše razprostranjena človekoljubna organizacija, dela v Sloveniji resnično tako, da je lahko za vzgled vsej državi.

vsi zborovalci odobrili. Zaradi peke kruha bomo torej v Ljubljani dobili celo posebne tečaje, a naši dnevniški bodo radi objavljali nasvete izkušenih gospodinj.

Ker je na razpolago precej ržene moke, so bili zborovalci mnenja, naj bi rženo moko dobivale naše gostilne in drugi javni lokali izven kontingenta, enako pa tudi velesejem, ki mora nasiti svoje goste z dežele. Bele moke ima pa preskrbovalni urad tako malo na razpolago, da je bo komaj dosti za bolnike ter bo zato odslej dodeljeval moko samo nekaterim trgovcem, ki jih določi Združenje trgovcev. Kakor rečeno, bodo pa belo moko odslej dobivali samo še bolniki z dodatno nakaznico, ki jo dobe v mestnem fizikatu.

ŠPORTNE VESTI

Tudi Hašk želi igrati v državni ligi

Po končanem narodnem prvenstvu vseh treh narodnih nogometnih zvez bodo igrali najboljši srbski, hrvaški in slovenski klubi za ožje državno nogometno prvenstvo. Po sporazumu naj bi v tem prvenstvu igrali 4 srbski, trije hrvaški in en slovenski klub. Po današnjem položaju je gotovo, da bodo v ožjem prvenstvu igrali prvaki Slovenske nogometne zveze SK Ljubljana, izmed hrvaških klubov zanesljivo Hajduk, Gradjanski in Concordia, dočim je v srbskem prvenstvu zaenkrat položaj še nejasen. Gotovo pa bosta igrala BSK in Jugoslavija (Belgrad), druga dva kluba, ki bosta igrala v državnem prvenstvu, pa še nista gotova.

Po tem sporazumu bi torej moral odpasti za nadaljnjo prvenstvo zagrebski Hašk. Po daljši pripravljalni časopisni polemiki o sodelovanju Haška v državnem prvenstvu je sedaj Hašk naslovil Hrvatski nogometni zvezi prošnjo, naj posreduje, da bo tudi Hašk, čeprav izjemoma, lahko igral v ožjem državnem prvenstvu.

Upravni odbor Hrvatske nogometne zveze je sklenil v korist Haška posredovati na pristojnih mestih. Po sporazumu pa bo o sodelovanju Haška v državnem prvenstvu odločalo vseh osem ligaskih klubov v državi. Hrvati upajo, da bodo pri

Polovico mestnega proračuna bi mogli kriti mariborski tobakarji - če bi nehali kaditi

Maribor, 13. marca.

Pravijo, da je slaba navada železna srajca, ki je ne mogoče odložiti, pa če povzroča še toliko neprijetnosti in še toliko izdatkov. Tako železna srajca je tudi kaja, ki jo spoštovalci božje trave ne neradi opustijo, če jo spolh opustijo. Čeprav je danes huda za denar, se vendar kadilci kar nič nečejo odreči tobaku in si rajši pritrjujejo drugod, da le morejo še naprej dim spuščati v zrak in z njim preganjati dolgčas ali pa, kakor pravijo, nervozo.

Mariborčane bo gotovo zanimalo, koliko božje trave so v lanskem letu spustili v zrak in koliko denarcev so az svoj tobakarski užitek morali šteti. Podatki, ki so zbrani, nam pravijo, da so Mariborčani v lanskem letu za tobak žrtvovali nič manj kakor 32.236.929 din, kar je nekoliko več kakor polovica mestnega proračuna za l. 1941. Če smatramo, da ima Maribor okoli 35.000 prebivalcev, potem odpade na vsakega Mariborčana 914 dinarjev letno. Ta vsota na glavo pa se seveda še neprimerno poveča, če upoštevamo, da vsi mariborski moški niso kadilci, da tudi med mariborskimi nežnimi spolom še ni toliko kadilk in da za enkrat tudi mariborski otroci niso kadilci.

Poglejmo si, kake vrste cigaret in tobaka so Mariborčani v prejšnjem letu najbolj spoštovali. Največ so pokadili cigaret slabše vrste, kar si je razlagati s tem, da si kadilec iz gnočnih razmer pomaga s tem, da seže po slabši vrsti tobaka, nikakor pa se neče omejiti v obilnosti konzuma. Tako so Mariborčani pokadili največ Drava cigaret, in sicer 39.544.400. Na drugem mestu so Ibarce s številko 29.334.800, sledijo Zeta z 12.765.300, Morava s 6.282.500, Mirijana z 2.040.800. Vse ostale vrste cigaret

Vremensko poročilo

Kraj	Barometrsko stanje	temperatura v C°	relativna vlažnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine m/m	Vista
Ljubljana	768.2	6.4	2.5	80	9	NE ₁
Maribor	767.7	5.0	4.0	90	10	W ₁
Zagreb	766.9	8.0	3.0	80	5	NE ₁
Belgrad	764.5	2.0	2.0	90	8	W ₁
Sarajevo	766.2	1.0	4.0	30	5	0
Vis	763.1	3.0	1.0	60	3	NNE ₁
Split	762.0	6.0	1.0	50	3	NE ₁
Kumbar	76.4	10.0	4.0	30	4	NE ₂
Rab	763.6	8.0	0.0	50	0	NNE ₂
Dubrovniki	759.4	10.0	2.0	40	4	NE ₁

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno in zmerno hladno vreme. Ponoči slana. Najnižja temperatura na letališču je -5.2 C°.

Koledar

Danes, petek 14. marca: Matilda, kr.

Sobota, 15. marca: Klemen M. H.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška ceta 48.

Literarni klub v Ljubljani bo priredil v ponedeljek, 17. t. m., ob 20 v dvorani Delavske zbornice svoj drugi bralni večer. Na sporedu je Uvodna beseda, ki jo bo govoril Jože Kastelic. Iz svojih del bodo brali Cene Vipotnik, Jože Dular, Severin Šali — zanj bo brala Mihaela Jare —, Franc Novšak, Jože Brejce, Cene Kranjc, Joža Vombegar in Jože Kastelic.

Društvo prijateljev Golnika priredi danes zvečer v Filharmonični dvorani (Kino Matica) akademijo v korist našim siromašnim bolnikom. Njen umetniški spored bo zadovoljil tudi najbolj razvajenega obiskovalca sličnih prireditev. Naše časopisje je že v prejšnjih dnevih natančno napovedalo program, ki predstavlja z ozirom na najboljši sloves sodelujočih umetnikov užitek, katerega ne bi smel nihče zamuditi. Nastopili bodo naši najboljši umetniki, instrumentalisti, pevec, plesalci in recitatorji. Kupite še v zadnjem trenutku vstopnice, ki so v prodaji v Knjižarni Glasbene Matice!

Alarmne sirene so noč in dan pripravljene, da bi Ljubljani naznanile letalski napad. Danes, v petek, 14. t. m., se bodo alarmne sirene na več krajih Ljubljane večkrat oglasile od 9 dopoldne do 17 popoldne, vendar naj se pa ljudje ne prestrašijo, ker ne bodo naznanjale letalskega napada, temveč se bodo oglašale samo za poskušnjo.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Petek, 14. marca: »Brez tretjega.« Red B. Gostovane režiserja Hinka Dučiča in Vike Podgorske, članov zagrebske Dramice.

Sobota, 15. marca: Zaprta vrata. Izven. Zniž. cene. Od 20 din navzdol.

Nedelja, 16. marca: ob 15. Mali lord. Mladinska predstava po globoko znanih cenah od 14 din navzdol. — Ob 20. Šesto nadstropje. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Petek, 14. marca: Zaprto.

Sobota, 15. marca: »Hlapec Jernej.« Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Nedelja, 16. marca: ob 15. Angel z avtom. Mladinska opereta po globoko znanih cenah od 24 din navzdol. — Ob 20: Rusalka. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagrebske Opere.

Mariborsko gledališče

Petek, 14. marca: Zaprto.

Sobota, 15. marca, ob 20: »Brez tretjega.« Izven. Nučičeva proslava.

Nedelja, 16. marca, ob 15: »Habakuk«. Ob 20: »Brez tretjega.« Red A.

srbskih klubih, ki bodo v tem primeru odločali, naleteli na razumevanje in da bodo izjemoma tudi Hašku dovolili igrati v ožjem državnem prvenstvu.

Najvažnejšo nedeljsko tekmo v hrvaški ligi med Haškom in Hajdukom v Zagrebu bo sodil belgijski sodnik inž. Kika Popović. Inž. Kika Popović je eden najboljših nogometnih sodnikov in je do sedaj sodil 60 domačih ligaskih tekem, 12 mednarodnih in 5 tekem za srednji evropski pokal.

Polovico mestnega proračuna bi mogli kriti mariborski tobakarji - če bi nehali kaditi

ne dosega milijona. Cigaret vrste Neretva so pokadili 806.100 komadov, Bled 476.000, Drina 401.000, Vardar 97.600, breznotinskih Vardar 41.000, Hercegovina 41.000, Drina brez notikina 11.300, Sumadija 15.600, Mignon 9490, Strumica 2320. Najmanj je bilo pokajenih Kosovo cigaret, in sicer le 4540 kosov.

Tudi mariborski ljubitelji pip in čibukov so se lansko leto postavili in plačali državi lep prostovolni davek, saj so pokadili 26.355 kg tobaka za pipe II. vrste in 1542 kg istega tobaka I. vrste. Savskega tobaka so pokadili lani 900 kg. Cigaretnega tobaka zetskega so Mariborčani pokadili 265 kg, neretvanskega 83 kg in trebinjskega, ki si ga lahko privoščijo le petičnejši ljubitelji zavijanja cigaret, pa le 58 kg.

Mariborski »šnofarji« so porabili za draženje svojih nosov 449 kg tobakovega prahu, »čikariji« pa so prežvečili 475 kg tobaka v klobasah.

Kakor kaže statistika, med Mariborčani ni ravno mnogo ljubiteljev cigar, ter se konzum cigar pač ne more primerjati z onim cigaret. Največ so pokadili mešanih inozemskih, in sicer 696.500 kosov. Sledijo jim Braziljke (274 tisoč), Portorico (119.800), Kuba (95.500), Operas (98.180), Viržinke, kratke domače, Cigariolas, Regalistas, Trabuco, Britanika. Najmanj je bilo pokajenih Perle de Kuba (210) in Flor de Havana. Seveda teh ni šlo tako malo, ker bi ne bile dobre, marveč zato, ker si jih ne more privoščiti tisti, ki nima v žepu mnogo cvenka.

Cigaretnega papirja so Mariborčani porabili za 421.210 dinarjev. Koliko cigaret so mariborski kadilci s tem papirjem zavili monopolnega tobaka in koliko »šmuglanega« tobaka, je pa seveda vprašanje, na katero ne bi mogla odgovoriti tudi najvestnejša monopolna oblast.

Prodiranje v doslej neznane morske globine

Zadnje napovedi govore o potapljaški pripravi, s katero bo mogoče doseči globino 2500 metrov

Ze davno se je človek opogumil, da se je začel spuščati tudi v morje z namenom, da bi prinesel spet na dan kakšno potopljeno dragocenost, morda zlato, bisere ali kaj podobnega. Prvi potapljači so se upali le kakšnih 15 do 20 m globoko, mogli pa so tam v tej globini ostati največ tri do pet minut.

Izpopolnitev potapljaških pripomočkov

Z iznajdbo potapljaškega zvona se je za potapljaštvo začela nova doba. Prvotni zvon je bil lesen in povit z železnimi obroči. Na zunanji je bil podoben velikemu poveznemu kozarcu. Zrak v zvonu ni dopuščal, da bi voda napolnila praznino. Ta zrak je tudi omogočal potapljaču dihanje. Če se zrak v zvonu ni menjal, je bil čas potapljaču pod vodo zelo kratko odmerjen. Včasih je potapljač vzel s seboj tudi posebno steklenico ali sodček zraka, ki ga je uporabljal kot rezervno.

Z iznajdbo vulkaniziranega guma in nepremične obleke se je potapljaštvo precej izpopolnilo. Potapljači v sedanjih časih so opremljeni tudi z moto-kompresorjem, ki daje človeku pod vodo toliko zraka, kolikor ga potrebuje. Seveda pa z vsemi sodobnimi izpopolnitvami ni še rešeno do kraja vprašanje spuščanja v globino.

Prvi poskusi spuščanja v večje globine

Ze 65-metrsko globino otežkoča potapljaču dihanje. Človeka začne dušiti. Posebne priprave so nato omogočile potapljanje do 200 m.

Leta 1911 se je ameriški inženir Gartman v znanstvene namene spustil v Sredozemskem morju v globino 458 m. Leta 1923 je Eupron izdelal aparat, ki omogoča delo tudi v velikih globinah. Hotel je poiskati legendarno ladjo »Crni princ«, ki se je potopila z veliko količino angleškega zlata.

Znani so že uspehi, ki jih je dosegel pri spuščanju v globino American Beebe. Njegova »batisfera« je nekakšna okrogla celica iz litega jekla, pritrjena na ladjo z verigo in električnim ter telefonskim kablom. Dihanje omogočajo avtomatične priprave. »Batisfera« so prepeljali leta 1934 z razstave v Chicago z ladjo na Bermude. Sledilo je poskusno potapljanje.

Kako je pod morjem

15. avgusta 1934. leta dopoldne sta se pričela Beebe in Bartholomew spuščati v morsko globino. Pene in mehurčki so se počasi porazgubili, in potapljača sta se »znatno« v zeleni vodi, ki je tudi v notranjost njune »batisfere« vrgla zeleno luč. V globini 60 m je bilo že nemogoče določiti barvo vode. Ko sta bila 200 m globoko, so se že pojavili prvi znaki življenja, kakršno vlada v velikih globinah. Pogled na površino, nebo in sonce je bil popolnoma zastrt. Zelena barva razstlinstva je povsem izginila. V globini od 320 m je bila vsa okolica že čisto temna. Električna svetloba, ki je prihajala skozi razsvetljevalec, je postajala čedalje močnejša. V tej glo-

Nemška vojska na poti čez Donavo v Bolgarijo.

bini se je pojavilo že dosti več rib in drugih živali, kot v zgornjih vodnih plasteh. V globini 366 m je neka čudna luč močno razsvetlila morsko globino. Ugotovili so, da je ta svetloba prihajala od velikega črnega raka, ki je v svojo obrambo spuščal snove fosfornih žarkov. Ko sta bila potapljača 762 m globoko, se je pojavila pred električno lučjo riba, ki je bila nad sedem metrov dolga. Ko je plavala skozi razsvetljeni prostor, sta potapljača kaj lahko videla vso njeno notranjost. V globini 923 m se je »batisfera« ustavila. Dalje ni šlo. Vsak razsvetljevalec je mogel vzdržati pritisk 19 ton, »batisfera« pa je bila teža 7016 ton. Batisfera se je torej spustila največ 923 m globoko.

2500 metrov globoko!

Poročila iz Sovjetske Rusije — koliko so zanesljiva, je težko reči, ko je danes povsod vse

Strašna žaloigra lovca na orhideje

Za 3000 dolarjev se je podal v brazilski pragozd po orhidejo »kraljica Michatoya«, pa so ga ose oslepile, da se ni mogel več vrniti iz gozda

Brazilsko časopisje prinaša vest o strašni žaloigri, ki se je odigrala v brazilskem pragozdu, kjer je izgubil lovca na orhideje svoje življenje v pokrajini ob Amazonki.

Če bi lovec na orhideje Pablo Madoras slutil, v kakšne strahote ga bo speljala 3000 dolarska nagrada, ki mu je je obljubil nek trgovec iz Rio de Janeira za znamenito orhidejo »kraljico Michatoya«, bi prav gotovo odklonil to ponudbo. Lovci na orhideje niso nikdar bogati. Vsak, kdor stremi za pustolovščinami, lahko na mah postane bogat, prav tako pa svoj denar lahko tudi kaj hitro zapravi. Madoras je ponudbo z veseljem sprejel in se podal na pot.

Brez posebnih težav je prodril do obale Rio Michatoyato, kjer raste tako zaželeni orhidejin cvet. Po desetih dneh potovanja je zagledal na planoti na nekem drevesu čudežni cvet, kakršnega ta lovec na orhideje še nikdar ni videl. To je bila »kraljica Michatoya«.

V svojem čaru rumenih in rdečih barv je bila ta kraljica orhidej tako čudovita, da Madoras ni hotel čakati do drugega jutra, kakor se je bil prej namenil, temveč se je takoj podal na delo. Z močnim nožem si je utiral pot skozi goščavo rastlinskih plezalov, dokler ni prišel do drevesa, na katerem je cvetela ta orhideja. Ko je nazadnje prišel do cveta in ga je izruval s korenino vred, so že padle prve sence bližajočega se mraka skozi pragozd, ki naj bi skoro postal očividno strašno žaloigro.

Najbrž se je Madoras prehitro spustil po vrvi z drevesa in je tako naenkrat izgubil ravnotežje in padel na svojo nesrečo na glavo v osje gnezdo. Ko se je čez nekaj minut z zadnjimi napori izkopal iz strašnega položaja, je bila njegova glava podobna samo še brezoblični gneti, pokriti z razdraženimi »stanovanci« osjega gnezda. Zdravnik, ki je pozneje pregledal truplo nesrečnika, je ugotovil, da so mu ose izpikale oči in da je čisto slep begal po pragozdu, dokler ga smrt ni rešila neznosnih bolečin.

Nesrečni Madoras je zataknil čudovito orhidejo za pas in vso noč taval po pragozdu in upanju, da se bo le na kakšen način še rešil. Ker je pri padcu izgubil sekirico, s katero si je utiral pot skozi goščavo, se je kmalu zapletel v nerazrešljive vozle ovijalk. Madoras ni mogel več ne naprej, ne nazaj.

Temna noč se je spustila na zemljo in gozd je oživel, toda to življenje je pomenilo strašno smrt

Kitajcem pulijo zobe kar na cesti

Čprav ima danes Kitajska mnogo najmoderneje urejenih zobnih klinik, je vendar še mnogo Kitajcev, zlasti med nižjimi sloji, ki si po stari navadi puste puliti zobe kar na ulici. Poulični zobarji se postavijo navadno v kak primeren kotiček ob najbolj prometni ulici. Njihovo orodje je dokaj enostavno in priprosto. Sestoji iz mize, stola za pacienta in enih samih čisto navadnih klešč, ki bi se jih pri nas gotovo marsikdo ustrašil, če bi jih zobozdravnik začel vrteti pred njegovimi očmi. Da pa ljudje takšnega kitajskega »zobozdravnika« lahko hitro opazijo in ga preveč ne iščejo, nosijo ti »zobarji« poseben znak. Ta znak pa je spet posebnost zase. Obstoji iz večjega števila na nitko nabranih zob. Zobe pulijo ljudem kar na ulici pred številnimi gledalci, ki kaj radi pasejo svojo radovednost pri takšnih uličnih »ordinacijah«.

polno propagande — pravijo, da v neki sovjetski tovarni izdelujejo velik hidrostat, ki se bo baje mogel spustiti celo 2500 m globoko. Ta priprava, pravijo, je zgrajena po vseh predpisih sodobne tehnike in na podlagi velikih izkušenj. Skupina strokovnjakov pod vodstvom profesorja Simonovskega izdeluje ta hidrostat, ki se bo avtomatično spuščal in dvigal, to se pravi, da ne bo aparat odvisen od ladje, ko so bili sedanji potapljaški zvonovi.

Prostora bo v njem za dva moža. Na podstavku pod akumulatorji so priprave, s katerimi bosta potapljača uravnavala spuščanje v globino. Tam so tudi aparati za notranjo in zunanjo razsvetljavo in potrebni instrumenti za znanstvena raziskavanja. Spuščanje in dvigavanje hidrostatu bo temeljilo v glavnem na istih načelih, kakor so zgrajene podmornice. Za osvetljevanje morskih globin bo služil velik in močan žaromet. Predno pa se bo novi hidrostat spustil v globino, ga bodo še preizkusili, in sicer na ta način, da ga bodo praznega spustili 2500 m globoko. — Kako se bo ta poizkus posrečil, bomo še videli in tedaj se bomo lahko tudi prepričali, koliko so te presenetljive napovedi iz sovjetskih virov resnične.

Romunsko-nemška straža ob Črnem morju.

Da bi se tisoči Amerikancev lahko vrnili domov...

Associated Press poroča, da se ameriške zvezne pomorske oblasti bavijo z načrtom, da bi dve največji prekomorski potniški ladji »Manhatan« in »Washington« stavili v službo na progi New York—Lizbona. S tem hočejo doseči, da bi se s tema ladjama lahko vrnili iz Evrope v Ameriko številni tisoči Amerikanci in drugih tujcev.

Angleški časopisi v zmanjšanem obsegu

V Angliji so zaradi vojne omejili tudi porabo papirja. Zato tudi časopisi ne bodo mogli, vsaj nekaj časa ne izhajati v dosedanjem obsegu. Poročajo, da bodo obseg listov zmanjšali že s prihodnjim ponedeljkom. Večina dnevnikov bo v bodoče izhajala trikrat na teden na dveh straneh, trikrat pa na štirih.

Gertrude Gelbin:

MLADI EDISON

Resnična filmska povest o mladosti velikega izumitelja

»Odšel je v klet«
Mati je brž šinila po stopnicah v klet, kjer je bila Tomova delavnica.

Tom je zdaj sedel za svojo opotekavo mizo in tiščal glavo v dlani. Mati ga je nekaj trenutkov gledala, potem se ga je nežno in ljubeznivo dotaknila z roko:

»Tom, kje si bil?«

Fant je ni nič pogledal. Ihel je, čez čas je tiho odgovoril:

»Iskal sem službo.«

Mati je stopila bližje in ga začela božati:

»Pa si jo dobil?«

Tom je z grenko bolečino vprašal:

»Kdo pa naj mene vzame...« Premolknil je, ker ga je zmogla žalost in šele čez čas je s težavo stisnil iz sebe:

»Nič me ne mara... Vsi mislijo, da sem...«

Mati mu je zdaj naglo položila roko na usta in ga ustavila:

»Pst!«

Toda fant ni odnehal. Mati ga je pogovarjala:

»Prava reč, kaj mislijo ljudje!« Tom se ni dal polatažiti. Govoril je naprej, kakor mu je narokovala bolečina in grenko prepričanje:

»Zdi se mi, da imajo le prav. Nekaj ne more biti v redu z menoj. Tudi oče misli tako...«

Spet je zajokal. Njegova bolelost je bila tako prepričljiva, tako obupna, da je še mater stisnilo pri srcu, ko je videla svoje dete

v prvem, pa tako silnem razočaranju. Saj so otroku, temu vselemu, podjetnemu Tomu, ubili vse ti hudobni ljudje. Toda vedela je, da se mora premagovati in dati otroku vsaj nekaj upanja. Ti ljubi Bog, kaj pa bo, če ga zdaj puste, da ga prvi koraki na trdi poti zlomijo. Tolažila ga je naprej:

»Oče je bil hud in pa skrbi ga zate. Saj veš, kako je, vedno ima polno glavo zaradi dela, ki ga je z Billom prevzel v Frazerju.«

Govorila mu je, kar ji je ravno prišlo na um, samo da bi ga odvrnila od teh njegovih žalostnih in obupanih misli.

Toda Tom jo je sredi tolažbe ježno ustavil:

»Ne! Govori, kar hočeš, toda oče verjame v to, kakor verjamejo vsi drugi v mestu. Usekan sem, pa je.«

Trmastost je zamolknil in strmel predse. Bila sta tiho precej dolgo, potem jo je začel prositi:

»Mama...«

Mati se je razveselila njegovega glasu in ga je brž vprašala:

»No, Tom?«

»Mama, ali bi se ne mogli preseliti kam drugam Kam, kjer me ljudje ne bodo poznali in bodo mislili, da sem tako, kakor so drugi fantje. Kamor koli, meni bo vseeno, samo da ne bom več tu.«

Mater je spet prevzela žalost, ko je videla, da se ji ne bo posrečilo otroka spraviti od njego-

vih črnih misli. Ni si vedela pomagati drugače, kakor da je rekla:

»Zdaj ne bova več govorila o tem. Saj bova tudi še jutri utegnili. In morda se bova česa pametnega domislila. Kajne, Tom.«

Njen glas je bil zdaj čisto tih in nežen. Stopila je prav do njega ter ga začela s svojo mehko roko božati po laseh. Gledala ga je z očmi, ki so kazale tako neskončno veliko razumevanja za njegovo žalost in bolečino, kakor ga morejo kazati le materine oči.

Potem so jo posilile solze. Obrnila se je k vratom ter naglo odšla iz kleti, kjer je bilo pokopanih toliko upov njenega najljubšega, njenega »čudnega« Toma...

Tom je bil spet sam za svojo mizo in je strmel pod črni strop. Dolgo je sedel tako in se ni ganil.

Potem se je nenadno odločil, vstal, poiskal neke kos papirja in pero. Hitro je napisal nekaj vrst, jih še enkrat prebral, potem pa papir s pisanjem nastavil na sredjo mize, da bi ga moral vsakdo, ki bi prišel, na prvi pogled videti.

Potem je vstal, vzel ogrinjalo, se zvil vanj, še enkrat prebegnil z očmi ves ta skromni, ljubi kraj, kjer so ležale pokopane njegove drzne in bajne sanje, in pobežnil po stopnicah, kakor da ga nese veter...

(Dalje.)

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Anton Grylewitz, nekdanji nemški komunistični voditelj, član pruskega deželnega zbora, je pozneje postal trockist in dobil pribežališče na Češkoslovaškem, ko je prišel Hitler na oblast. V Pragi so ga prijeli, kakor je Slucki prerokoval, takoj po usmrtnitvi generalov rdeče vojske 12. junija 1937. Iz drugih virov sem potem slišal, kako je za moskovski načrt potekel dalje.

Zjutraj tisti dan, ko so ga prijeli, je Grylewitzu češki kriminalni uradnik pokazal priročen kovček, katerega je bil veliko mesecev prej pustil v hiši nekega prijatelja in katerega od oktobra 1936 ni več odprl. V kovčku je bilo nekaj odločnih listov, nekaj poslovnih dopisov, sicer pa še nekaj nedolžnih reči. Pri uporabi vse domisljije bi ničesar od teh stvari ne bilo mogoče smatrati za prestopke zoper češke postavbe, da molčimo o kakem dokazu za vojaško ali siceršnje vohunstvo. Kriminalni uradniki tisto jutro tudi niso nič takega namignili.

Zvečer pa je prišel nov uradnik, ki je Grylewitzu takoj zapletel v pogovor o moskovskih pravdah. Ko mu je tako namignil, zakaj gre, je Grylewitzu pomolil pod nos tri ponarejene potne liste, negativni filmski posnetek nemškega načrta zaasedbo Sudetov z dne 17. februarja 1937 ter listič z nepoznano pisavo. Preden je še Grylewitz mogel zapisek pogledati, mu ga je kriminalni uradnik spet potegnil iz roke in vzkliznil:

»Tega seveda vi niste pisali, kaj?«

Zapisek je vseboval navodila za uporabo nevidnega črnila. Grylewitz je zvedel, da so vsa ta obtežila dokazila našli v kovčku. Na njegovo zahtevo so poklicali redno češko policijo. Vpričo

teh uradnikov je potrdil, kateri predmeti so njegovi in katere so v kovček vtihotapili. O polnoči so ga odvedli.

15. julija so ga spravili v drugo ječo. 22. julija ga je zasliševal vljuden češki preiskovalni sodnik, ki je namignil, da ga zalezujejo ljudje iz moskovske GPU — očitno s pomočjo »dobrih prijateljev« v češki policiji.

Grylewitzu so nazadnje sredi novembra spustili, ko je bil po točkah zavrnil vse obdolžitve, naperjene proti sebi in dokazal, da so vsako cunjico obtežilnega gradiva v njegov kovček vtihotapili.

Tako je spodbudil poskus GPU, nad čigar začetkom sem se bil jaz v Moskvi spotaknil, poskus, ki naj bi bil dokazal, da češki trockisti z Nemčijo delajo proti praški vladi. Če bi se bil naklep posrečil, bi bil lahko veliko pomagal pri prepričevanju ljudi v Evropi, ki so dvomili v pristnost dokazov pri moskovskih razpravah.

GPU je pripravljala celo načrte za »trockistično-fašističen« proces v Newyorku. Toda dokler ne bo prišla na svetlo vsa zgodba o tem, kako je izginila Julietta Stuart Poyntz in dokler ne bodo razjasnjene podrobnosti iz Robinson-Rubensovega primera, ne bo mogoče natanko povedati, kako daleč so priprave segle.

Neoporečno pa drži tole: neke med koncem maja in začetkom junija 1937, prav tedaj, ko se je v Pragi razvijala zadeva z Grylewitzem, je Julietta Stuart Poyntz, nekoč odlična voditeljica ameriške komunistične stranke, zapustila sobo v Domu ženske zveze v Newyorku 353 West 57. Street. Iz tega, kako je ležala po sobi njena obleka, njene knjige in drugo imetje, je bilo jasno, da se je hotela še tisti dan vrniti.

Nikdar več ni nihče ničesar slišal o njej...

Donalda Robinsona, z drugim imenom Rubensa, so 2. decembra 1937 prijeli v Moskvi. Njegovo ženo, ameriško državljanko, so zaprli kmalu nato, ker je prišla v Rusijo s ponarejenim potnim listom.

Robinson, ki je delal dolga leta kot uradnik sovjetske voja-

ške vohunske službe v Združenih državah in drugod v tujini, je po prijettu izginil. Ko so sovjetske oblasti pred kratkim izpustile njegovo ženo, je pisala hčeri v Združenih državah pismo, v katerem razločno namiguje, da ne pričakuje, da bo moža še kdaj videla živega.

Čprav je gospa Rubensova ameriška državljanka, ni dobila dovoljenja, da bi zapustila Sovjetsko Rusijo.

Toda najjasnejše znamenje, kako resno je Moskva pripravljala vohunski proces proti Stalinovim sovražnikom v Ameriki, sem dobil v namigu, katerega je Slucki spustil nekaj dni po prijombi o Grylewitzu.

Pogovarjala sva se o mojem nekdanjem pomočniku v Tretjem oddelku Valentinu Markinu, poznejšem poglavarju GPU v Združenih državah. Markinova žena je leta 1934 dobila v Moskvo poročilo, da so gangsterji umorili njenega moža v nekem newyorškem nočnem klubu. Jaz sem nekako zvedel za to stvar. Maja 1937 pa mi je Slucki...

»Saj veste, izkazalo se je, da je vaš prijatelj Valentin Markin, katerega so pred tremi leti v Newyorku ubili, bil trockist in je v službo GPU po Združenih državah spravljal same trockiste.«

V naših krogih ne spuščamo takih pripomb kar tako v praznih pogovorih. Čisto gotovo tudi voditelj zunanepolitičnega oddelka GPU ni tega storil. V zvezi z drugimi moskovskimi pripravami, o katerih je govoril, je njegovo namigovanje na trockiste v ameriškem oddelku GPU spominjalo, da se mora v Združenih državah nekaj skuhati, preden se bosta zadevi Poynts in Robinson razvijali dalje.

Sovjetski uradniki uporabljajo besedo trockist kot skupno označbo za vse Stalinove nasprotnike.

Pomisliiti je treba, da imajo pravi agenti GPU v Združenih državah zlasti posla z vohunstvo. Poleg vojaškega vohunstva, je njihova naloga, zasledovati vse protistalinovce v tej državi, zlasti pa radikale in bivše komuniste.